

Farkas Evelin

„Korhely egyetemista spiné”

Szendi Nóra 2015-ös *Zárványok* című kötete a 2014-es Apokrif könyvek pályázatának egyik nyerteseként jelent meg. Az író műve így az Apokrif könyvek sorozat harmadik darabja, egyben a szerző első prózakötete, a szintén a tavalyi Könyvhét-re megjelent Bödecs Tibor: *Semmi zsoltár* és Juhász Tibor: *Ez nem az a környék* című művek mellett.

A *Zárványok* Irén, egy magyar szakos fiatal felnőtt lány életének egy szakaszát követi végig, részletesen kitérve szerelmi életének történéseire és az ezekhez kapcsolódó, az életút szempontjából meghatározó momentumaira. A kiragadott pillanatok az egyes szám első személyű elbeszélő naplószerű írásban tárja fel, a legtöbb esetben kábítószer-használat okozta hallucinációkkal, álmokképekkel telítve. Miközben a főszereplő megpróbál a felnőtté válásának kérdéseire választ találni (Mi hasznát veszem majd az egyetemnek? Mi leszek, ha nagy leszek? Hová vezet az életem?), gyarapodó tapasztalata lesz a drogok terén, ezzel együtt pedig a függőség egyre több szempontja, hatása merül fel. Ez a problémakör azért érdekesen hangolt ebben a történetben, mert az egyetemista drogfogyasztók sajátos szempontját képviseli: nem lecsúszott, elhagyott épületekben magukat lövő szenvedélybeteg fiatalokról van szó, akik valamilyen szinten elfordulnak a valóságtól, hanem olyanokról, akik azért fordulnak a droghoz, mert egyszerűen „része a bulinak”. A regény azonban

nem törekszik arra, hogy a gyökeréig ásson e problémáknak, hangvétele inkább könnyű, sokszor humoros, a tinédzser naplók hangulatát idéző: a felszínen marad, inkább a bölcsező drogfogyasztók rétegének minél sokszínűbb atmoszféráját mutatja be, kerülve a cselekmények mélyebb szintjeit, vagy ezeket tinédzser esetlenséggel analizálja. A fókuszált értelmezések hiánya azonban nem zavaró, épp ezért simul a történetvezetésbe például az a kitekintés, amelyben néhány lap erejéig nem Irén, hanem Csur, a lány egyik partnere lesz a főszereplő. Miközben Irén számára a család, a pénzszerzés, úgy tűnik, nem okoz problémát, a fiú történetei ezen szempontokba is rövid bepillantást engednek.

A kötet illusztrációit a szerző maga készítette. A néhány kép kifejezetten a történetből kiragadott jeleneteket, alakokat mutat be, így ezek a naplóforma kiegészítéseként az élményátadást, a szereplők elképzelését segítik, még akkor is, ha nagyon groteszk, leegyszerűsített megjelenítésről van szó. Stílusában filmszerűek, főként a fekvő képek, amelyeket szélesvásznú keretként vesznek körbe a lapok, de az újságok képviccei, illusztrációi is megelevenednek a szignó stílusának hatására. A szürkeskála színeinek használata pedig nyomasztóvá teszi a megjelenített világot. Irén megjelenítése maskulinizált, nemcsak az eltűzöttan erős szemöldök, hanem az ívelt formák, másodlagos nemi jegyek elhagyása miatt is. Ez szintén a

naplószerű írás önértelmezését erősíti, hiszen az elbeszélő gyakran ír arról, hogy magát mennyire fiúsnak látja.

Bár a regénynek sok jól eltalált vonása van, az elbeszélői mód pedig tökéletesen illik a karakter megjelenítéséhez, számomra mégis az intertextuális játékok és az irodalmi alakok használata bizonyult a legerősebbnek. Ezek olykor csupán céltalannak tűnő beszúráások, minthogy „[a]z ég tiszta, falatnyi ködkép sincs a kedély láthatárán” (368. o.), de olykor egészen kifejtett, átalakított utalásrendszerek. Például a két, a halál irányába szállító közlekedési eszköz, egy busz és egy taxi, erősen megidézheti bennünk a Harry Potter-világ Kóbor Grimbuszát és Weasleyék repülő autóját, vagy hogy Csuri „papeszkám” megszólítása *A Pál utcai fiúk* Csónakosát juttathatja eszünkbe. Legyen szó akár a kifejtettebb, akár az egyszerűbb utalásokról, a regény játékosága mellett ezek is az atmoszfériteremtés lényegi pontjai: a magyaros lány hallucinációiba mélyen beleivódnak az irodalmi fogalmak, címek, szövegek és a képzelgések hatására ezek átalakulnak, módosulnak, tudatlanul is felidéződnek, akár a magánéleti problémákkal karöltve is.

Az irodalom felől olvasva Irénnek nemcsak a szerelmi életéből kapunk egy sze-

letet: míg a lány a történet elején még szövegdobozba gyűjti gondolatait, addig a regény végére az írás mint hatalomba vétel kerül elő, így a mű fejlődés- és beavatás regénnyé is válik. E megközelítésből is értelmezhető a *Zárványok* cím: az írás azon történetek gyűjteménye, amelyek egyenként lekerekített események, de önmagukban nem vezetnek sehová. A cím jelentésének másik értelmezése pedig a biológiai/művészeti fogalommal írható körül: a zárvány az idegen anyagot tároló növényi szerv, amely megakadályozza, hogy ezek a materiák ártani tudjanak a növénynek. A történetben a zárványok a férfiakat is jelölhetik, akik idegen anyagként kerülnek Irén történetébe, majd elzárva végzik, így teremtve meg a retrospektív írásmód lehetőségét.

A regény gond nélkül szippantja be az olvasóját a már emlegetett könnyedsége és humorossága miatt – bár a történet eleje kissé döcögősen indul: a busz feltűnéséig erőtlén a szöveg. A *Zárványok* jó kiindulópont lehet ahhoz, hogy például a középiskolás korosztály „olvasásra szoktató” műve legyen, hiszen élvezetes olvasmány, és utalásrendszere révén a magyar irodalmi univerzumot is új színben láttathatja a fiatalabbak számára.

(Szendi Nóra: *Zárványok. Apokrif – Fiatal Írók Szövetsége*, Budapest, 2015. ISBN 978-963-7043-71-0)